U. B. BERGEN
Ms. 1611.16
1568 Ih 2/

- F R A M -
Mandag, 11. september 1944.

Etter våpenstilstanden.

Som tidligere nevnt regner vi med tre alternativer for befrielsen av vårt land: 1) Invasjon, 2) Evakuering av de tyske tropper, 3) Et sammenbrudd for de tyske hærer på Europas fastland og en kaputilasjon. Vi skal her behandle stillingen med henblikk på det tredje alternativ, en alminnelig våpenstilstand på grunnlag av en tysk kaputilasjon. -

Mange tror at i og med en slik våpenstilstand vil alle våre sorger være slukket. Dette er en farlig illusjon. Våpenstilstanden er ikke fred, det er en del av krigen. De vansker vi vil stå over for, er ikke mindre enn dem vi har hatt å stri med i okkupasjonstiden. Vi har oppgjør med NS og de stripete og vi skal prøve å føre de 1000000 mann som idag arbeider på tyske anlegg over i norsk arbeid. Vi har en rekke andre problemer som vil stille de største krav til styremaktene, og vi kan bare greie å løse dem hvis alle innser situasjonens alvor. Våpenstilstanden vil bli en nasjonal krigstid som vil kreve ofre av alle norske menn og kvinner. Vi må vise samhold og disiplin om vi skal berge oss igjennom på en verdig måte.

Det kan også bli en farlig tid. Det tyske sammenbrudd kan komme etter vepnet oppgjør mellom SS og Wehrmacht, eller det kan føre til et slikt oppgjør. I såfall vil også Norge kunne bli skueplassen for en tysk borgerkrig, og det er sannsynlig at hirden vil bli med i kampen på gestapos og SS-troppenes side. Krigen ville bli ført i våre byer, omkring våre hjem. Det vil lett kunne bli slik at ogsa vi vil bli innviklet, og mange kunne kanskje føle trang til å få et skudd med. Dette ville selvsagt være en ulykke, og parolen må være at vi holder oss unna sa godt som mulig.

Selvom ikke noe slikt skjer, vil det være en stadig fare for at den tyske disiplin bryter sammen. Soldatene kan reise seg mot sine offiserer, og vi kan få plyndrende bander rundt om i landet. Kan vi gjøre noe for å hindre en slik utvikling! Svært lite hvor det gjelder et oppgjør mellom SS og Wehrmacht. I så fall må vi sette vår tillit til våre allierte, og det kan ta tid før de vil kunne få fram tilstrekkelig troppestyrker til å dempe uroen; men en oppløsning av den tyske disiplin vil for en del være avhengig av den disiplin vi viser. Det kan være uansvarlige kretser i vårt folk som kunne ønske å fremme en soldaterreisning uten tanke på de følger det vil få her hjemme. Slike folk må vi stoppe og stoppe kraftig om det trengs. Vi må heller ikke ta oss selv til rette overfor tyskerne eller vise vår forakt for demonstrativt. Dette vil for det første være lite verdig, og for det annet kan det skaffe episoder som igjen fører til alminnelig uro.

Vår holdning bør være den samme som den vi nå inntar. Vi må fremdeles behandle tyskerne med isnende kulde, vi må ikke snakke med dem, vi må ikke ha noenting med dem å gjøre. Enhver fraternisering må være strengt forbudt. Tyskerne vil sikkert innby til det. Det ville være ulikt dem ikke å gjøre det. Hver og en av dem vil ut fra et naturlig innstinkt straks gå ivei med forbrødringen for å overbevise verden om at tyskerne er et sørgelig miskjent folk, at ingen har lidd mer under nasistyret enn tyskerne selv, at de hele tiden med avsky har sett de grusomheter gestapo har begått osv osv. De vil overvelde oss med sin høyrøstede hjertelighet om vi ikke skjærer kort av.

Ellers må vi være på det rene med at den tyske okkupasjonsmakt i den første periode vil beholde noen av sine rettigheter. Våpenstilstandstraktaten vil avgjøre hvorlangt disse skal gå; men så mye vil i all fall stå tilbake at tyskerne får rett til å sørge for sin egen sikkerhet. Også av den grunn må vi ikke gi dem noen anledning til å gripe inn. - Mange vil si at dette er å male fanden på veggen, og vi vil alle håpe at disse far rett; men det er også grunn til å være oppmerksom på de farer som kan komme til å true oss. -

NYHETENE I UKEN.

VESTFRONTEN. Det allierte stormløp i vest fortsetter. Etter at den belgiske grense var overskredet, fortsatte de allierte panservogner - etterfulgt av motorisert infanteri - sin innmarsj i landet, kraftig understøttet av massive flyformasjoner. Også belgiske partisaner yter de allierte verdifull bistand under framrykningen. Den tyske overkommando har fullstendig mistet kontrollen over de tyske hærene som er i full oppløsning. Tyske generaler som er tatt til fange forteller således at de ofte var helt uten underretning om krigens gang, fordi deres egne forbindelser var helt brutt, men den engelske kringkasting gav dem verdifulle opplysninger. - Sist mandag ble Brussel erobret, praktisk talt uten motstand. Samme dag rykket engelske tropper inn i Antwerpen, som har den største havn på Europas fastland. Byen falt så å si uskadt i engelskmennenes hender. Alt fredag var den kommet så langt med befrielsen av Belgia at den belgiske statsminister med en del av regjeringsmedlemmene kunne reise fra London til Brussel for å overta siviladministrasjonen. - Englenderne har fortsatt sin frammarsj og gått langt inn i Holland hvor de har erobret Breda, som ligger 19 km. fra grensen. De nærmer seg nå Rotterdam. Langs kysten har de erobret Ostende, Newport og lenger inne i landet Dixmuyden. Brittiske styrker har gått over Albertkanalen og rykket mot Meuse, der de har dannet 5 brohoder. Troppene står nå knapt 30 km. fra Aachen. I dette avsnittet yter tyskerne en del kraftigere motstand nå, og under hårde kamper ble Liege erobret lørdag. Ved sine brohoder over Mosel har amerikanerne fått forsterkninger, og et kraftig tysk motangrep her er blitt slått tilbake med store tap for fienden. - De allierte rykker fram mot Siegfriedlinjen på en front av 350 kilometers lengde fra Belgia til Schweiz. - Fredag ble meldt at det raser voldsomme kamper i avsnittet mellom Metz og Nancy, og tyskerne har her vunnet en del terreng og også tatt igjen Nancy. I nord-Frankrike nærmer polske tropper seg Dunkerque. Calais er omringet. Tyskerne har for øvrig satt en del av landet mellem Calais og Dunkerque under vann. Le Havre og Brest blir stadig utsatt for flyangrep. - De allierte troppet som rykker nordover fra sør-Frankrike står 40 km. syd for Belfort. Det viktige rustningssentret Le Creusot er inntatt.

ØSTFRONTEN. I området ved Warsjava har russerne satt svære angrep i gang. Ostroleka, som ligger nord for byen, er erobret. De russiske styrker stod torsdag mondre enn 10 km. fra Warsjavas sentrum. Enn videre er hele Narevelvas østlige bredd nådd. Der er store russiske troppekonsentrasjoner ved Øst-Preussen syd for Litauen. Russiske patruljer som har vært på tokt inn i Tyskland er kommet tilbake med en del fanger. - De 20 tyske divisjoner som nå står innesluttet på Balkan står overfor en katastrofe som blir verre og verre ettersom følgene av Roamnias og Bulgarias sammenbrudd gjør seg gjeldende. Bulgaria har erklært Tyskland krig, og russerne marsjerer nå fritt gjennom landet. Russland har akseptert Bulgarias anmodning om våpenstillstand.

I SERBIA er der brutt ut revolusjon, og serbiske tropper marsjerer mot Donau for å forene seg med Titos skarer.

I ITALIA pågår det kraftige kamper syd for Remini. Den italianske atlanterhavsdamper "Rex" er satt i brann utenfor Trieste etter at allierte flygere har bombet den.

FINNLAND. Mandag gav marskalk Mannerheim ordre om at alle fiendtligheter mot Russland skulle innstilles, og dermed ble krigen i Finnland brakt til ende. Alt tyder på at Finnlands beslutning om å bryte den diplomatiske forbindelsen med Tyskland kom som et sjokk for tyskerne. Militære sakkyndige mener at tyskerne nok kan klare å få sine tropper ut av Finnland, men en mengde krigsmateriell - deriblant store tigertanks - må de etterlate seg. En regner med at tyskerne hadde 160.000 mann i Finnland. Lørdag ble det meldt at store tyske troppestyrker er overført fra Finnland til Øst-Finnmark. Der er ikke så meget

tonnasje der nord at de kan fraktes sydover, og dersom disse tropper blir liggende der oppe, vil de forårsake store vansker med hensyn til hus og mat. Det bor alt nå 6 personer i hvert rom.

FORSKJELLIG. Tirsdag ble der fra senderen i Brüssel sendt ut en melding om at Tyskland hadde kapitulert. Meldingen som straks ble dementert, vakte en voldsom røre i de forskjellige hovedsteder. Den minnet om at det i de siste dager av den forrige verdenskrig ble det også sendt ut en melding om at Tyskland hadde kapitulert 4 dager før det virkelig skjedde. - Det har stadig under krigen versert rykter om at Tyskland har vært ute med fredsfølere, og lørdag ble det meldt fra London at disse rykter atter verserer i utlandet. - I den tyske garnison i Berlin og andre steder i Tyskland har der vært mytteri. Hitler har innkalt en hel del generaler og høytstående politiske ledere som kan slippe fra sitt arbeid, til et møte hvor de skal drøfte Tysklands stilling.

Gøring og Keitel har vært i Rhinland for å inspisere befestningsverkene. Disse er nettopp blitt bemannet med unge uøvde tropper.

Fra Portugal blir det meldt at framstående tyske nasister er kommet til Madrid, blant dem er von Ribbentrop. - En formoder at von Papen blir ny tysk ambassadør i Madrid.

Laval har søkt om asylrett i Schweits, men er blitt nektet. En vet ikke hvor han befinner seg.

Enkeltheter om de flygende bombers fiasko er nå offentliggjort i London. Av 8.000 flygende bomber som ble sendt mot London nådde bare 2.300 fram. I slutten av angrepsperioden kom bare 9 % av utskutte bomber fram. 92 % av alle dødsofre faller på London. De allierte har kastet om lag 100.000 tonn bomber over utskytningsbasene og har mistet 450 fly og 2.900 mann.

Torsdag den 7/9 ble det kunngjort i London at det ville bli innført store lettelser i mørklegningsbestemmelsene i løpet av de neste 10 dager. Brannvern og sanitet i forbindelse med det sivile luftvern vil bli lagt om på frivillig basis, og denne vil kunne avvikles snart da Tysklands fall ikke er langt unna.

I Tyskland forbereder nasistene seg på å fortsette krigen som geriljakrig. Møtet mellom Hitler og partilederne behandhandler nå planer og tiltak, og en mener at krigen vil bli ført etter fransk marquimønster. Kvinner og barn er nå satt til å arbeide skyttergraver bak grensene, og store matvarelagre er ødelagt. Alle tidligere medlemmer av riksdagen som ikke har avgitt lojalitetserklæring, er blitt arrestertt

Nasistene i Norge har gjort stort nommer av den første nordmann i enmannstorpedo. Det viser seg at helten er en berykket banditt fra Bastø guttehjem som den gang forsøkte å drepe en av vaktene. - I Oslo blir det foretatt en omfattende innkallelse av borgervakter, og NS-folk blir stadig innkalt til trening i våpenbruk. En hel del er rømt og andre er arrestert for å ha forsøkt å undra seg tjenesten.

For om lag 14 dager siden ble det utført en vellykket sabotasjehandling mot NorskxAluminium Companis fabrikk i Holmestrand. Sabotørene ankom til fabrikken i 2-tiden om natten. De klippet seg raskt veg gjennom gjerdet og piggtrådsperringer, overmannett den væpnede vakt utenfor og trengte inn i fabrikken. Arbeiderne i blokkstøperiet ble ført inn i et annet rom under bevoktning av menn med maskinpistoler, fikk sigaretter og ble tilholdt i egen interesse å forholde seg rolig. I mens plaserete andre av sabotørene bomber i fabrikkens 3 transformatorer som omformer strømmen til blokkstøperiet og valseverket, og ved 3-tiden eksploderte det, hvorpå mennene forsvant i egen lastebil. Man regner med at transformatorene ikke kan

erstattes så lenge krigen varer. Fabrikken gikk for tysk regning, og produserte duraluminiumplater, 90 tonn i måneden, d.v.s. nok til 15 tunge bombefly eller nesten 50 jager pr. måned. Afféren er ganske særegen pikant idet den foregikk like for nesen på den sentrale utdannelsesleir for hirdens bedriftsvern, p.g.a. ødeleggelsen av transformatorene ble endog den elektriske strøm i leiren borte.

NYHETENE SØNDAG AFTEN.

VESTFRONTEN. Den strenge sensur av meldingene fra vestfronten opprettholdes. Det ser ut til at de allierte hærførere stiller opp sine styrker langs den tyske grense, mens en del av troppene holder mindre kamper gående, forat tyskerne ikke skal få ro. De eneste detaljer en har om situasjonen på vestfronten er at amerikanerne har rykket fram Liege og står 12 km. fra Aachen. Brittene går nordover fra Antwerpen og amerikanerne har nådd utkanten av Montmedy. Det meldes at de allierte går i stilling på en 400 km. lang front fra Belgia til Schweiz. Den 2. brittiske arme har tatt 12.000 fanger i området ved Ostende-Gent på 3 døgn. Styrkene langs Rhonddalen står nå 30 km. fra Belfort. - Der er nå tatt 70.000 fanger i sør-Frankrike.- Over 1.100 tunge bombefly angrep i dag Stuttgart, Nürnberg og Ulm, og i natt ble München-Gladbeck s.v. for Duisburg kraftig angrepet. Det allierte flyvåpen har vært særlig aktiv i de tre siste døgn mot mål like bak Siegfriedlinjen.

RUSSLAND. Russerne forberedes seg i øst til det kommende og endelige slag om Tyskland. Den russiske presse kommer med hentydninger om nær forestående storbegivenheter ved frontene langs Tyskland. Det meldes om livlig artillerivirksomhet ved Narevelva, og russiske patruljer har vært i Tyskland og tatt med seg fanger tilbake. Russerne beveger seg med stor frihet både i Romania og Bulgaria. Fiendtlighetene er innstillet mellom Russland og Bulgaria, som har erklært seg villig til å arbeide sammen med de allierte om å knuse Tyskland.

I ITALIA har den brittiske 8. arme inntatt byen Geemmano, og de allierte har renskeet 30 km. av Goterlinjen fra Adriaterhavet.

FINNLAND. Finnenem evakuerer nå sivile fra nord-Finnland, antakelig fordi en venter militære operasjoner der, da de tyske evakueringer av tropper og materiell ikke ser ut til å bli ferdig til den 15. september.

FORSKJELLIG. Sverige har nektet all tysk transport til eller fra Norge av gods gjennom Sverige. Transport av syke og sårete skal fortsatt kunne finne sted.

Myndighetene er ute etter årsklassen 1924, og har i den anledning planlagt å pålegge arbeidsgivere å utfylle lister over personalet. Disse lister må ikke utfylles og spørsmål må ikke besvares.

Teater- og filmparoler for sesongen som kommer.

Nationalteatrets, Det norske teaters og Trøndelag teaters forestillinger er blokert. Den enestående gjennomførte boykott av disse teatre er en bedrift av publikum. Boykotten blir selvsagt like ubrytelig fast i denne sesongen.

Komedia-teatret i Bergen er også NS-ledet og må nå boykottes av alle gode nordmenn. - Turneer fra disse 4 blokerte teatre er boykottet.

Turneer med NS-ledelse og/ eller NS-skuespillere er boykottet. Eksempelvis nevnes Botten Boot-turneen.

Tyske stykker på blokerte teatre er boykottet. - De tyske underholdningsstykker som teatrene har spilt, er påtvunget dem av tyskerne og NS-direktoratet.

Alle tyske filmer er boykottet.

Alle nye norske filmer er boykottet da all filmvirksomhet nå er på NS-hender.

Ingen må søke opptakelse som elev ved teater- og filmskolene.